

Miðvikan hjá Óla,
fær nú heitið Siðsøga...

Siðsøga

við Óla Jacobsen

FØROYAR - SKOTLAND 6. PARTUR

SO NÓGV MERKTI FØROYSK- UR FISKUR Í BRETLANDI UNDIR KRÍGNUM

HETTA ER **SEINASTI** PARTUR Í HESI **RØÐINI** UM **SAMBANDIÐ** MILLUM **FØROYAR** OG **SKOTLAND**. HETTA ER **SJÁLVSAGT** IKKI ØLL **SØGAN**, MEN HON **GEVUR** SO EINA **ÁBENDING** UM, AT **SAMBANDIÐ** HEVUR VERIÐ **MEIRA** ENN VIT **DAGLIGA** HUGSA UM

Ferðin við 62°N endaði í Aberdeen. Tað er ikki minst fiskivinnuøkið, sum hevur merkt sambandið millum Føroyar og Aberdeen.

Í mong ár dúvaðu vit uppá fjarfiskiskap, meðan útlendskir trolarar í stórum tali veiddu undir Føroyum. Ikki minst vóru tað trolarar úr Aberdeen.

Fyrst í 1970-árunum kom tað vestmenn-ingum til hugs, at tá ið tað kundi bera til hjá fiskimonnum úr Aberdeen at veiða undir Føroyum, so mátti tað eisini borið til hjá føroyingum at fiska undir Føroyum við sama slagi av trolarum.

Tískil bílegði p/f Vestur í Vestmanna tveir trolarar júst av sama slag, sum aberdeenarar nýttu undir Føroyum. Hesir vóru Norðfinnur og Vestfinnur.

Hetta var byrjanin til kanska ta størstu kollvelting, sum er sæð í føroyskari fiskivinnu, nevniliga tann stóra ísfiskatrolaraflotan við fylgjandi bygging av flakavirkjum um alt landið. At vit skjótt fingur onnur modell av trolarum er ein onnur søga.

Fyrst í 1970-unum fingur vit eisini ein stór-an flota av ídnaðarfiskskipum. Men nakað inn í 70-ini gjordist ein slík marknaðarkreppa, at henda veiða lónti seg ikki. Tá fóru nógv av hesum skipum at fiska tosk og hýsu undir Føroyum. Men trupulleikin var tann, at føroysku skipararnir kendu ikki botnin á okkara egnu leiðum. Tískil mátti farast til Aberdeen at "læna" skiparar, sum kundu leggja okkara skiparum lag á.

Alt hetta er sum so søga, men ein søga, sum hevur ávirkað okkara samfelag heilt nógv.

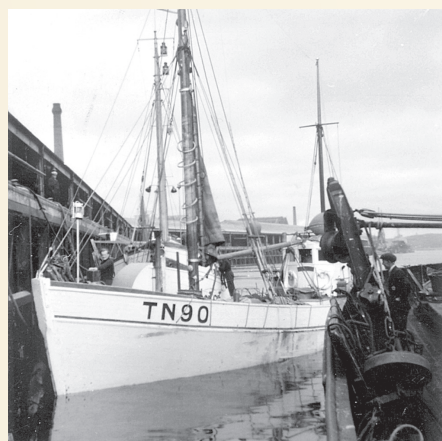
Í hesi seinastu greinini í hesi røð skal Sofus Poulsen aftur fáa orðið, har hann greiðir frá síni tíð á umboðsstovuni í Aberdeen.

Sofus Poulsen: Loðsarnar rendu "Sjúrðarberg" uppá land

Í desember mánaði í 1948 var "Sjúrðarberg" við Kaj Johannesen sum skipara á veg til Grimsby við góðum 4.000 kassum av toski eystanifrá. "Selberg", seinni "Mai", lá inni í Aberdeen um hetta mundi. Eg hevði fingið at vita, at "Sjúrðarberg" slapp ikki framat at

GOMUL MYND ÚR ABERDEEN

HOYVIK Í ABERDEEN VIÐ ROKTURI AV FLATFISKI UNÐAN ÍSLANDI

landa í Grimsby. Eg kallaði so á "Sjúrðarberg" frá "Selberg". Eg segði við Kaj, at hann mátti koma til Aberdeen, tí tað var fult í Grimsby.

So var avtalað, at vit skuldu tosa saman aftur dagin eftir á middegi aftan á söluna á fiskamarknaðinum. Eg fór so oman á "Selberg" um middagstíð dagin eftir og kallaði á "Sjúrðarberg" á fiskabylgjuni. Kaj svaraði, men eg hoyrði hann sera illa. Eg segði, at eg skilti, at hann ikki kundi klára marknaðin. Jú,

so var, segði Kaj. Støðan var tá tann, at hann stóð fastur á klettunum í Noregi. Loðsarnir høvdu siglt hann á land við 13 míla ferð.

"Sjúrðarberg" kom kortini til Aberdeen, har teir landaðu fiskin. Hann fekk yvir 12.000 pund fyri góðar 4000 kassar, kassin var um 50 kg. Og so mátti teir fara til Leith, har trolarin skuldi gerast aftur. Hann hevði skrætt einar 30 føtur av kjølinum. Tíbetur fóru skottini framman millum lastina ikki. Men sjógvur kom heilt upp í yvirkoyggjurnar hjá monnum í lugarinum.

Føroyskur fiskur munaði væl undir krígunum

Sigast kann, at var tað ikki fyri okkara skip, so hevði verið lítið av fiski um vetrarnar undir krígunum. Tað var altíð mangul. Tað var heilt vanligt, at 7-10.000 kassar vórðu landaðir um dagin.

Tað var ein øgiligur fiskur, sum kom higar, og eg havi roknað út, at vit landaðu undir krígunum tað, sum svaraði til 1,5 mill. "fish og chips" um vikuna. Og í nøgd var tað í miðal øll krígsárini 8.000 kassar um vikuna.

Tá fiskimarkið varð flutt út á 12 fjórðingar í 1964, kom eitt sindur av roki í, og vit fingur eina kvotu ásetta fyri, hvussu nógv vit kundu landa. Eg haldi, at tað var 175.000 pund ster-

ling um ársfjórðingin. Tað bar ikki til at flyta kvotu millum ársfjórðingarnar.

Línubátarnir "Hans O. Højgaard" og "Gullfinnur" vóru um hetta mundið komnir inn at landa. Tá ið "Hans Olivur" hevði 250 kassar og "Gullfinnur" 350 kassar eftir, nú er stopp, kvotan er uppi! Báðir skipararnir vóru í øðini. Teir sýttu at flyta bátarnar. Men her var eingin bøn. Sleipibátar komu seinnapartin at toga teir burtur frá fiskamarknaðinum. Og endin var, at teir máttu blaka fiskin fyri borð. Hetta kom sum rímligt er illa við.

Men hetta gjørdi eisini, at keypararnir vóru í øðini, tí teir vildu fegnir hava fiskin. Hetta gjørdi so sítt til, at flakavinnan í Føroyum fór rættiliga at mennast. Men sigast kann, at "utak er verdens løn", og orðini hjá Churchill um, at føroyingar ikki skuldu vera gloymdir, vóru skjótt gloymd.

Annars sá eg Churchill. Tá eg hevði verið her í eina viku varð Churchill útnevndur til heiðursborgara í Aberdeen. Tað vóru í túsundavís av fólki í Union Street. Eg og John, bróður, vóru eisini har. Og tá kemur Churchill koyrandi í opnum bili beint framvið okkum. Hetta var nú stuttligt at uppliva, tá havt verður í huga, hvussu stóran leiklut Churchill hevði havt - eisini í okkara tilveru í Føroyum.

Føroysku konurnar í Onglandi komu væl fyrri

Eg havi eisini havt nógv samband við tær føroysku konurnar, sum komu higar aftaná kríggið. Eitt av ørindum teirra kundi vera at fáa ferðamøguleika heim við onkrum fiskiskipi, sum var og landaði. Hetta var nú ikki altíð so stuttligar ferðir, tí skipini vóru jú rættuliga sjóverkslig.

Sigast kann eisini, at tey flestu av hesum hjúnarløgum hildu, hóast konurnar komu til heilt aðrar umstøður, enn tær vóru vanar við.

Dóttir Louis Apol, Johanna, var ein teirra. Hon giftist við Harry Wilson, hvørs søga fyrr er umrødd í Miðvikuni, sum saman við FF-bláðnum hevur havt fleiri frásagnir um hesar konur.